

ПОНЯТТЯ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА ХАРЧОВОГО ПРОФІЛЮ

Розвиток країни та рух до євроінтеграції передбачає розвиток та вдосконалення системи освіти ставлячи високі вимоги до отримання професійних і особистісних якостей науково-педагогічним працівником. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року передбачає вдосконалення діяльності вищих навчальних закладів освіти, з впровадженням багатоступеневої системи навчання, що є сумісна з європейською і передбачає всебічний розвиток особистості з переорієнтацією системи вищої освіти на вироблення компетенцій в процесі підготовки майбутнього інженера-педагога.

Сучасна професійно-педагогічна підготовка майбутнього інженера-педагога базується на освоєнні знань про поняття «педагог» - як особа, яка веде викладацьку й виховну роботу, або розробляє проблеми педагогіки [1, с.1728]. Підготовлений до професійної діяльності майбутній інженер-педагог повинен мати сформований високий рівень професійної компетентності, що дасть можливість йому більш гнучко аналізувати різні ситуації, мобільно реагувати на зміни в соціальному, економічному та техногенному житті суспільства, здійснювати ефективне ділове спілкування, враховувати основні техніко-технологічні закони у процесі професійної діяльності та самовдосконалюватись протягом усього життя. Тобто, інженер-педагог охоплює більшу сферу впливу та застосування ніж викладач або вчитель.

Поняття «інженер» розглядається як вчений-будівельник, архітектор та зодчий споруд різного виду. На думку дослідника Б.Ф. Ломова інженерна діяльність є складною, ієрархічно побудованою, багаторівневою і динамічною структурою з великими можливостями переходу від рівня до рівня, що характеризується сукупністю основних параметрів – продуктивності, якості та надійності. Науковець О.Є. Марковська

зосереджує увагу на сучасному інженерові – як на цілісній особистості, що поєднує індивідуальні здібності при виконанні професійних і соціальних функцій, що властиві її особистісним якостям. Також повинен досконало володіти науковим світоглядом, інженерно-технічним та економічним мисленням, глибокими знаннями і високою гуманітарною культурою. Отримання та доповнення знань з різних галузей не повинно зупинятися пов'язуючи з причиною завершення закладу вищої освіти, а повинно продовжуватися і в процесі професійної праці.

Науковець Е. Зеєр вказав, що інженерно-педагогічну освіту не можна трактувати лише як механічне поєднання двох понять «інженер» і «педагог», адже вона є особливою освітньою галуззю, у межах якої здійснюється підготовка викладачів технічних і спеціальних дисциплін, майстрів виробничого навчання для професійно-технічних навчальних закладів, навчальних підрозділів на підприємствах і для старших класів загальноосвітніх шкіл з технологічним профілем. Звідси використання терміну «інженер-педагог» спрямоване для характеристики фахівців, що здійснюють «педагогічну, навчально-виробничу і організаційно-методичну діяльність у системі професійно-технічної освіти і під час підготовки кваліфікованих робітників на виробництві. За таких умов інженер-педагог виконує функції майстра і викладача спеціальних і загальнотехнічних дисциплін».

Багатофункціональність фахівця зумовлює специфіку даного виду педагогічної освіти, яка полягає в тому, що в межах термінів і обсягів навчального навантаження, нормативно встановлених державним освітнім стандартом, освітньо-професійною програмою та іншими документами для однієї спеціальності, майбутній інженер-педагог фактично освоює два різних види професійної діяльності, як технічну (галузеву) та педагогічну. Однак, інженерно-педагогічна освіта – це не механічне поєднання двох видів освіти, а якісно новий вид знань, що характеризується

взаємопроникненням однієї галузі в іншу, тісною та раціональною інтеграцією психолого-педагогічного, інженерно-технічного та виробничо-технологічного компонентів у підготовці фахівця. У цьому випадку, як зазначає науковець І.П. Каньковський, «технічні і педагогічні знання утворюють цілісну систему інженерно-педагогічних знань й умінь» [2, с.41].

Професійна інженерно-педагогічна підготовка є інтегрованим процесом формування в інженера-педагога професійних знань, умінь, навичок та особистісних якостей з метою застосування їх як у галузі інженерної діяльності, так і в педагогічній, що є результатом професійної компетентності фахівця. А професійна діяльність інженера-педагога включає власне інженерну і педагогічну діяльність. Метою педагогічної діяльності є професійне навчання і виховання підростаючого покоління, а метою інженерної діяльності – розробка виробничо-технологічної документації, забезпечення виробничого процесу в навчальних майстернях, обслуговування матеріально-технічної бази лабораторій і кабінетів та освоєння нових технологічних процесів і техніки [5, с.186].

Дослідники А.В. Барабаш, Л.В. Дейнеко та Л.А. Євчук надають особливе значення процесу підготовки фахівців харчової галузі, що пов'язано з соціально-економічним розвитком держави та полягає в забезпеченні населення якісними продуктами харчування. Технологічний процес виробництва харчової продукції вимагає компетентних, креативних мислячих фахівців, які здатні творчо підходити до розв'язання будь-якої виробничої ситуації. Тому, заклади вищої освіти зобов'язані забезпечити підготовку майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю для системи закладів професійно-технічної освіти.

Освітній процес вищого закладу освіти передбачає професійну підготовку інженера-педагога харчового профілю з отриманням життє- та здоров'язберігаючих знань та розуміння понять «здоров'я», «здоров'я людини» та «здоровий спосіб життя». Засвоєння даних знань та понять

передбачає підготовку майбутнього інженера-педагога до організації й регулювання життє- та здоров'язберігаючої діяльності з навиками здійснення безпечної професійної діяльності [4, с.7].

Загально відомо, що профілактика неінфекційних захворювань у 2,7 рази менш затратна, ніж лікування хворих [3, с.45]. Тому, історично так склалось, що для збереження здоров'я людини потрібно застосувати профілактичні заходи, які спрямовані на запобігання захворювання, а також підвищення працездатності і продовження тривалості активного життя. Профілактика захворювань людини можлива завдяки дотриманню санітарно-гігієнічних норм. Науковці І.І. Бецькой (1704–1795), С.В. Виговська, Н.С. Журавська, В.В. Корнієнко, Н.П. Коцур, Д.Д. Семенов (1835–1902) К.Д. Ушинский (1824–1870) та І.М. Ястребцов (1797-1869) вважають, що поліпшення здоров'я населення можливе за рахунок зміцнення індивідуального здоров'я шляхом дотримання санітарних та гігієнічних норм. А дослідник А.Г. Фурманов стверджує, що особиста поведінка з дотриманням правил гігієни сприятиме профілактиці захворювань.

На думку вченого О.В. Соколюк дотримання санітарно-гігієнічних норм під час підготовки майбутнього фахівця у системі вищої освіти, створює умови для збереження та зміцнення власного здоров'я, тобто сформує певні компетентності із здоров'язбереження кожної особистості.

В процесі підготовки інженера-педагога харчового профілю необхідно зробити акцент на формуванні санітарно-гігієнічної компетенції завдяки отриманню санітарно-гігієнічних знань. Це знання про оздоровчу рухову активність, фізичну культуру та загартовування, раціональний режим дня, гігієну розумової роботи, гігієну трудового навчання, громадську і особисту гігієну, гігієну харчування та іншого для відповідного формування санітарно-гігієнічних умінь та навиків. Сформовані санітарно-гігієнічні навики в інженера-педагога харчового профілю дозволить йому

здійснювати санітарно-гігієнічне навчання та санітарно-гігієнічне виховання серед учнів закладів професійно-технічної освіти. Вказаний педагогічний процес повинен дотримуватися мети, яка полягає у підвищенні рівня знань, умінь та навиків щодо ведення здорового способу життя учнями закладів професійно-технічної освіти.

Професійна санітарно-гігієнічна компетентність майбутнього інженера-педагога харчового профілю передбачає здійснення контролю за рівнем санітарно-гігієнічних знань, умінь і навиків серед молоді закладів професійно-технічної освіти. Включає знання з санітарно-гігієнічних вимог до навчально-виховного і виробничого процесу закладів професійно-технічної освіти, методи санітарно-гігієнічного виховання в сімейному середовищі учнів та мотивацію молоді дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог, як заходів щодо попередження та профілактики хвороб. Це забезпечить мотивацію учнів закладів професійно-технічної освіти до здійснення рухової активності, фізичної культури і загартовування з дотриманням раціонального режиму дня і гігієною розумової роботи із запобіганням шкідливих звичок для формування здорового способу життя.

Здійснене нами дослідження дозволило зрозуміти сутність поняття професійна санітарно-гігієнічна компетентність майбутнього інженера-педагога харчового профілю, що передбачає оволодіння санітарно-гігієнічними знаннями, уміннями та формування відповідних навиків для здійснення професійної діяльності в середовищі закладів професійно-технічної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728с.

2. Крушельницька О.В. Управління персоналом: Навчальний посібник. / О.В. Крушельницька, Д.П. Мельничук / Видання друге, перероблене й доповнене. - К., «Кондор». - 2005. - 308 с., с. 101

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

4. Ткачук, С. І. Педагогічні аспекти підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчових технологій у педагогічних вищих навчальних закладах / С. І. Ткачук. - С .181-186.

5. Ящук С.М. Професійна підготовка магістрів технологічної освіти: теорія та методика : монографія / Сергій Миколайович Ящук. –Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. – 368 с.